Posamezni izvod 30 grošev, mesečna naročnina 1 šiling

V. b. b

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

★

Odklanjamo vse razbijače enotnosti in vse klevetnike naše edine opore FLRJ in njenih predstavnikov

★

LETNIK IV. | DUNAJ, V SREDO, 10. VIII. 1949 | ŠTEV. 54 (239)

Pošteni svet ne more pozabiti, kaj je Jugoslavija dala v velikem zgodovinskem boju proti fašizmu

Ob svojem obisku v Skoplju je maršal Tito govoril tudi pred generali in oficirji garnizij Ljudske republike Macedonije in poudaril, da stojijo prav na tem koščku jugoslovanske zemlje, kjer so od nekdaj na dnevnem redu izzivanja, kjer se izziva tudi danes in se bo izzivalo verjetno tudi v bodoče, na braniku, da ščitijo mirno izgradnjo socialistične domovine. Med drugim je maršal Tito v svojem govoru dejal:

„Mi nikdar nismo nikogar ogrožali. Mi smo pretili samo Nemcem in ostalim okupatorjem, toda mi smo jim pretili z dejanji in ne z besedami, ko smo jih pognali iz naše zemlje, ko smo se borili proti njim in njim enakim. Danes, v polni mirni izgradnji naše zemlje ne ogrožamo nikogar! Nasprotno mi pozivamo vse poštene ljudi izven naših meja na uresničenje bratskega sodelovanja.

Z nadčloveškimi silami smo se potrudili, da ustvarimo najboljše odnose in polno bratsko sodelovanje in enotnost z vsemi državami, s katerimi smo bili v sporu po krivdi nekdanji imperialistični vlastodržcev.

To dobro vedo, kajti ni se dogajalo to za kulisami, temveč javno pred očmi vsega sveta.

Brez ozira na mnenje zapadnih imperialistov smo šli najprej v Sovjetsko zvezo in nato v Bolgarijo in druge države in smo jim povedali, da smo z njimi in da hočemo tudi v bodoče stati na njihovi strani, pa naj pride kar koli. Ustvarili smo pogodbe, da laže preprečimo nov polom, podoben onemu iz leta 1941.

Šli smo v Bolgarijo, na Madžarsko, na Poljsko, v Češkoslovaško in v Romunijo, ne da bi se ozirali na vse bajke zapadnih reakcionarjev. Nudili smo tem državam roko, da skupno branimo mirno izgradnjo naših dežela. Ponudili smo roko sprave celo državam, katere so različni provokatorični in reakcionarni elementi speljali v Hitlerjeve pustolovščine in jim izjavili, da se nikdar nočemo več boriti proti njim, to se pravi, da se naj nikdar več ne pustijo preslepiti, da bi marširali proti nam.

Mi smo storili še več kot navadno prijateljsko gesto in smo podpisali s temi državami pogodbe. Na zapadu so tedaj govorili, da je to naperjeno proti zapadu. Mi smo povedali, da to ni resnično, da je namen sklenjenih pogodb, da zagotovimo našo mirno obnovo.

Ali je potem naša krivda, tovariši, če doseženi uspeh ni bil za vedno zgrajen, če ni prišlo do bratskega sodelovanja med državami ljudske demokracije in Sovjetsko zvezo? Ne, nikakor ni naša krivda! Mi smo doprinesli velike žrtve, doprinesli smo tako velike materialne žrtve, da se nismo niti upali, da bi to takoj povedali našim narodom. Vedeli smo, da nam bodo naši narodi odpustili, da smo Bolgarijo oprostili plačevanja reparacij, ki so znašale 25 milijonov dolarjev, ker nam je bila uresničitev bratskega sodelovanja in vzpostavitev še ožjih vezi z bolgarskim narodom dragocenejša kot desetkrat ali stokrat večji znesek. Mi smo na ta način pokazali našo dobro voljo, toda nismo našli nobenega razumevanja. Zato nismo odgovorni, da ni prišlo do uresničitve tega sodelovanja.

Odpustili smo tudi Madžarom vsa velika grozodejstva, proti našemu ljudstvu, odpustili smo grozodejstva ki so jih izvajali madžarski fašisti in za katera je bila očividno odgovorna vsa dežela, vse ljudstvo.

Toda naše želje se niso spolnile! Naše upanje na boljše odnose z Madžarsko je bilo prazno in danes kalijo te odnose madžarski voditelji, ki dnevno bruhajo proti nam najrazličnejše klevete. Ne razširjajo samo klevete, temveč nas tudi neprikrito izzivajo in goljufajo. Vse te provokacije in goljufije imajo v resnici naravnost bajen značaj.

Vi veste, da naši narodi nikdar niso poznali spora s Čehi. Že v času stare Jugoslavije so Čehi ljubili Jugoslovane, ne morda zaradi velikosrbske hegemonistične klike temveč zaradi bratskega naroda naše dežele, kajti tudi naše ljudstvo je ljubilo češki narod. To prisrčno prijateljstvo nikdar ni popustilo in živi tudi še danes. Danes pa so ljudje, ki to prijateljstvo teptajo in bi ga v srcih češkega ljudstva radi po sili zadušili. Vsekakor pa verujem, da domišljavi češkoslovaški voditelji ne bodo mogli zadušiti tega prijateljstva ljudstva Češkoslovaške, ker češkoslovaškemu ljudstvu ne dajemo nikakega povoda, da bi nas sovražilo

In poljsko ljudstvo, ali ima vzrok, da nas sovraži? Niti najmanjšega! Takoj po končani vojni in ob začetku mirne izgradnje naše domovine in ostalih vzhodnih dežela smo šli na Poljsko, da jim povemo, kaj se pri nas dogaja, da jim pomagamo in dokažemo, da narodi Jugoslavije poljsko ljudstvo ljubijo in želijo, da poljskemu ljudstvu čim prej zacelijo težke rane.

Poznamo klevetnike naše dežele. Vemo, da ti niso poljsko ljudstvo! In ljubimo to ljudstvo, kakor vse ostale narode vzhodnih dežela. To vela tudi za bolgarsko ljudstvo.

Tovariši, danes bi na prvi pogled skoraj verjeli, da smo sami in mnogi naši klevetniki to tudi trdijo. Ni pa to resnica! Na naši strani je večina narodov vseh vzhodnih držav in naprednih ljudi vsega sveta. Pošteni svet ne more pozabiti, kaj je Jugoslavija dala v tem velikem zgodovinskem boju proti fašizmu, proti zasužnjevalcem našega ljudstva in drugih narodov. Noben pošten človek tega ne more pozabiti, to morejo pozabiti samo slabi ljudje. Toda verujem kljub vsemu, da je večina ljudi poštena!"

Nato je maršal Tito pokazal na uspehe socialistične izgradnje jugoslovanske države, ki se izvaja po nauku marksizma-leninizma in ponovno obsodil vse klevetnike jugoslovanske države na zapadu in vzhodu in v ponovnem pozivu na oficirje izjavil:

Tovariši, gradimo socializem v naši državi in nikdar ne bomo pozabili na naše dolžnosti napram socialističnim državam, toda nikakor ne bomo dopustili, da bi nas kdo oviral pri izgradnji naše domovine. Naj enkrat za vslej vedo, da smo odločeni, da ostanemo v taboru naprednih demokratičnih sil vsega sveta in predvsem v taboru socialističnih dežela."

Gospodarske zahteve FLRJ

London, Tanjug. Namestnik zunanjega ministra FLR Jugoslavije Leo Mates je v zvezi z jugoslovanskimi zahtevami napram Avstrije predal Svetu namestnikov zunanjih ministrov v Londonu note in sicer o imovini, ki so jo med vojno uropali v Jugoslaviji in odvedli v Avstrijo, o oblasti nad vodno silo na rekah, ki se preko Avstrije stekajo v Jugoslavijo ter o hidrocentralah Žvabek in Labud.

Memorandum o uropani imovini poudarja, da so med vojno in po zasedbi Jugoslavije uropali in odvedli v Avstrijo jugoslovansko imovino v višini 180 milijonov dolarjev, medtem ko znaša vrednost po vojni s strani Avstrije vrnjene imovine samo okoli 16 mil. ali komaj 8.88 odstotkov vrednosti iz Jugoslavije v Avstrijo odvedene jugoslovanske imovine. Avstr. naj bi zato v državni pogodbi prevzela obvezo, da bo Jugoslaviji dobavila blago iste oblike in v isti višini kot povračilo za vso iz Jugoslavije odvedeno imovino.

Memorandum o hidrocentralah v Žvabeku in Labudu poudarja potrebo ureditve vprašanja teh hidrocentral, ki naj bi v primeru, da po popravi jugoslovansko — avstrijske meje obe hidrocentrali ostaneta v Avstriji, prešli z vsemi napravami in z zemljiščem brez vsake odškodnine kot eksteritorialen sektor v posest Jugoslavije.

Po tretjem memorandumu naj bi bile v državni pogodbi vključene štiri točke, ki bi Avstrijo med drugim obvezale, da o vseh delih, ki bi na kakršen koli način spremenili vodno silo na rekah, ki se preko Avstrije stekajo v Jugoslavijo, prej obvesti jugoslovansko vlado in s temi deli ne prične prej, preden bo dosežen sporazum med obema vladama.

Še nobenega sporazuma glede manjš. pravic

Pri ponovni razpravi o členu 7 a avstrijske državne pogodbe, ki vsebuje zaščito manjšin v Avstriji, namestniki zunanjih ministrov v Londonu spet niso se mogli zediniti.

V osnutku, ki ga je predložil sovjetski predstavnik, so na osnovi sklepov Sveta zunanjih ministrov v Parizu določene pravice za narodne manjšine v Avstriji.

Predstavniki treh zapadnih delegacij so se tudi tokrat protivili, da bi sprejeli osnutek sovjetske delegacije. Kakor na zadnjih sejah so tudi tokrat predlagali, da se naj prevzame v državno pogodbo enostavno tozadevno besedilo parišk ega komunikeja.

Sovjetski predstavnik Zarubin je na koncu poudaril, da predlog delegacij ZDA, Velike Britanije in Francije popolnoma nasprotuje nedvoumnemu sklepu Sveta zunanjih ministrov in odločno zahteval, da se prevzame sklep, kakor ga predvideva sovjetski osnutek v zaščito slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji.

Ker ni prišlo do sporazuma, so zastopniki zunanjih ministrov ponovno prešli k drugim še nerešenim vprašanjem avstrijske državne pogodbe.

Italijansko-jugoslovanska trgovinska pogodba podpisana

Zadnji četrtek je bila v italijanskem zunanjem ministrstvu podpisana jugoslovansko-italijanska trgovinska pogodba, ki predvid. izmenjavo blaga v znatnem znesku 25 milijonov dolarjev. Politični krogi pripisujejo temu dogodku velik pomen, posebno ker so se pogajanja vlekla dolgo časa in je še pred kratkim zgledalo, de se bodo razbila.

ZVEZA MLADINE ZA SLOVENSKO KOROŠKO VABI NA

MLADINSKI DAN

ki bo dne 14. avgusta 1949, ob 14. uri, pri Rešu na Blatu pri Pliberku

Na sporedu so: **Nastop fizkulturnikov — nastop študentov — nastop pionirjev — konjske dirke — kolesarske tekme — petje in tamburaši.**

Nato prosta zabava z ljudskim plesom. — Vabljeni ste vsi! — Ta dan vsi na Blato!

Mesec gozdarstva - nova delovna zmaga Jugoslavije

„Naši gozdovi so naše bogastvo“ — so pogosto govorili partizani, kadar so se pogovarjali o bodočnosti v svobodni domovini. S ponosom so ugotavljali, da so oni tisti, ki čuvajo to bogastvo pred grabežljivimi kremplji nenasitnega okupatorja; partizani so bili gospodarji gozdov in njihovega zaklada.

Junija 1949. leta, štiri leta po osvoboditvi in v tretjem letu petletke so slovenski gozdovi spet oživeli, le da so prostovoljne vojaške, zamenjale prostovoljne delovne brigade: namesto pušk in mitraljezov pojejo sekire in žage, namesto brnenja fašističnih tankov odmeva po gozdnih cestah brnenje kamionov, naloženih s težkimi hlodi. Prostovoljne gozdne brigade nosijo imena slavnih padlih in živečih borcev Narodnoosvobodil. borbe; tako tudi na zunaj pokažejo, da nadaljujejo njihovo delo, da se borijo za socialistično domovino — na fronti dela.

Vsak dan prinašajo časopisi poročila s te mogočne fronte dela, ki je vse povsod, kjer so gozdovi: na Kočevskem Rogu, na Pohorju, na Pokljuki . . . v Ljudski republiki Sloveniji je delalo do sedaj okoli 200 brigad, to je nad 18.000 prostovolj. delavcev. Odkod so se vzeli vsi ti ljudje? Ljudska fronta je mogočna, enotna in trdna organizacija; iz nje so izšle te množice delov. ljudi. Ljudska fronta je dala razpoložljivo delovno silo, ki ni najnujneje zaposlena na ostalih delovnih mestih. Delavec, kmet, obrtnik, inteligent, vsi so se složno zbrali k delu kot nekdaj v borbi. Vsi vedo: če bomo o pravem času pripravili les za izvoz, več potrebnih strojev bomo imeli, stroji pa pomenijo za nas traktorje, avtomobile, čevlje, obleko, skratka lepše in boljše življenje. Partizani so imeli prav! Za člane Ljuds. fronte je to preprost in enostaven račun kakor enkrat ena in ne more jih zmotiti prišepetavanje ne z leve, ne z desne plati.

Polletni plan sečnje in izdelave lesa je bil izpolnjen šest dni pred določenim rokom. Prostovoljne brigade so posekale velike množine lesa in same izpolnile 39.5 odstotkov celotnega plana. V veliki večini so s svojimi pridnimi rokami in velikim delovnim poletom visoko presegale delovne norme. Najboljšim brigad. so bile podeljene v teku dela prehodne zastavice Izvršnega odbora OF, najboljše med najboljšimi pa so bile proglašene za „udarne“.

Poleg izpolnjenega plana pa imajo brigade še posebno veliko zaslugo. V gospodarstvo so uvedle nov način, brigadni način dela, ki pomeni prelom s starim individualnim načinom dela, ki je manj učinkovito in bolj naporno. Sistem osebne in kolektivne odgovornosti, sistem razdelitve dela po zmožnostih, bo odslej edini način gozdarskega dela in stalni gozdni delavci ga že sprejemajo za svojega. S tem prodrl socialistični način dela tudi v gozdarstvo, kjer je pokazal svoje prednosti, kakor v industriji in kmetijstvu.

Vse delovne ljudstvo je spremljalo brigade pri njihovem delu, razne poklicne in diletantske umetniške skupine pa so se jim oddolžile na ta način, da so jih obiskovale in jim preirejale pevske koncerte, igre, gledališke in razne druge predstave in jim nudile kulturno razvedrilo.

Za konec še tole. Nekateri zaviralci delovnega poleta izven meja Jugoslavije so zlonamerno zatrjevali, da bo Ljudska oblast v Jugoslaviji iztrebila in uničila gozdove s tako obsežnim izsekavanjem. Njim je poleg jugoslovanskih voditeljev najlepše odgovoril bohinjski kmet, ko je dejal, da pomenijo te akcije šele „pobiranje obresti gozdnega kapitala“. Kapital je ostal nedotaknjen.

Maršal Tito o parškiki kučpiji

V svojem obširnem govoru na velikem zborovanju v Pulju je maršal Tito spregovoril tudi o koroškem vprašanju in dejal med drugim:

„Dovolite mi tovariši in tovarišice, da se sedaj dotaknem mednarodnih odnosov oziroma nekaterih vprašanj mednarodne politike. Vi vsi ste priče tistega, kar se je pred kratkim doigralo z delom Koroške, v katerem živi naš slovenski življ, ki je je boril in za katerega smo mi storili vse, da bi bil priključen k svoji matični državi. Tu je bilo izvršeno dejanje, ki ne more biti v čast niti onim na zapadu, pa niti Sovjetski zvezi. Izvršili so dejanje na račun slovenskega življa, na račun Slovenske Koroške, na račun Jugoslavije. Če bi to storili ob okoliščinah, da bi bilo od tega odvisno vprašanje vojne in miru, v okoliščinah, ko nikakor ne bi bilo mogoče najti izhoda, tedaj bi to še nekako razumeli. Toda, ko so to napravili in potem rekli, da smo mi krivi, da so oni tako ravnali, češ, da smo se za njihovim hrbtom pred letom ali dvema dogovarjali z imperialisti o Slovenski Koroški, tedaj tega ne moremo razumeti in ne opravičiti. Zunanji minister Višinski je v svoji izjavi, ki jo je dal po tem zloglasnem sporazumu, izrekel veliko neresnico. Ni res, da smo se kdaj koli sporazumeli o Koroški z imperialisti brez njihove vednosti. Mi smo jih vselej o tem obveščali

Iz tega mučnega položaja, ki jim bo zelo škodoval, skušajo sedaj najti izhod na naš račun. Toda ne boste na naš račun! Prodali ste Slovensko-Koroško in sedaj izvolite nositi posledice. Mi se nismo odrekli našim pravicam na Koroško in se jim ne bomo nikoli odrekli. Gre samo zato, da mi razumemo sedanje stanje v svetu in da smo disciplinirani, kadar gre za obvarovanje miru.“

Prejeli so zasluženi odgovor

Predstavniki deželnega vodstva KPA za Koroško so doslej doživeli na naši zemlji že mnogo neuspehov v zvezi z lažmi, ki jih v svojem glasilu „Volkswille“ tako trmasto ponavljajo z dneva v dan in s katerimi po svojih močeh pomagajo združeni reakciji, da bi čimbolj očrnili novo Jugoslavijo. Slepi za svojo okolico. ne zavedajoč se, koliko škode povzročajo sebi, zlasti pa KPA, križarijo z resolucijo Informbiroja v rokah po naši zemlji in z močjo klevet, ki jih tako radi posnemajo iz reakcionarnega tiska, skušajo na konferencah, zlasti pa pri posameznikih svoje srečo „v dokazovanju“, kako hudo greši nova Jugoslavija, ki noče priznati, da je ali že „v objemu imperialistov“ ali bo „v kratkem šla v imperializem“, odnosno je „na poti, da se pobrati z imperialisti“.

Že ob primeru tov. Demžarja smo pokazali na zahrbtne in neodgovorne metode, ki se jih poslužujejo ti provokatorji v svojem besu do nove Jugoslavije. Preklic izjave tov. Roka Haderlapa, ki jo je prinesel „Slovenski borec“ prvega avgusta t. l. in katero je na nam nerazumljiv način ponatisnil „prevedeno in podaljšano za cel stavek“ „Volkswille“ že 31. julija t. l., ponovno nazorno pokaže na ogabna sredstva, ki se jih poslužujejo sovražniki nove Jugoslavije in tukaj na Koroškem konkretno sovražniki enotnosti slovenskega naroda in avstrijskega delovnega ljudstva.

IZJAVA

„Podpisani javno preklicujem izjavo, ki je bila ponatisnjena v „Slovenskem borcu“ z dne 1. avgusta t. l. in v „Volkswille“ z dne 31. julija 1949.

Poudarjam, da besedila izjave nisem napisal sam, temveč ga je sestavil član deželnega vodstva KPA za Koroško. Ta pripravljeni tekst sem podpisal samo zato, da pokažem konkretno vsem kor. Slovencem, predvsem pa vsem slovenskim komunistom, da se deželno vodstvo KPA za Koroško poslužuje preprostih delavcev, da bi mu z visoko-političnimi izjavami pomagali razbijati enotnost koroških Slovencev. Hkrati sem s svojim podpisom pod to izjavo z istočasnim namenom da jo takoj po objavi prekličem, hotel doseči zadoščenje za to, ker me je KPA za moj dolgoletni trud in delo v korist delovnega ljudstva brez vsakega vzroka izključila iz organizacije samo zaradi tega, ker se nisem strinjal s klevetami in gonjo deželnega vodstva proti Jugoslaviji in naprednemu vodstvu koroških Slovencev.

Pooblaščam „Slovenski vestnik“, da to mojo izjavo objavi. Vse koroške Slovence pa pozivam, da se z menoj vred strnejo v Demokratični fronti delovnega ljudstva, „ki edina zastopa življenjske interese slovenskega ljudstva na Koroškem.

Železna kapla, 3. 8. 1949

Rok Haderlap l. r.“

Že dolgo časa nam je znano, kako žilavo se predstavniki KPA za Koroško trudijo, da bi prišli do kakršne koli bistvene izjave, ki bi jim koristila v gonji proti novi Jugoslaviji in naprednemu vodstvu koroških Slovencev. Doživeli so odgovor, kakršnega doživijo vsi, katerim so sebičnost, oportunizem ali mesto v deželnem zboru več kakor dobro in enotnost delovnega ljudstva.

Z naše strani samo še poudarimo, ker vemo, da se bosta vodstvo KPA in njegov organ „Volkwille“ ob pomanjkanju takih tehtnih dokazov znova zatekla k svojemu najbolj običajnemu orožju klevet in laži, da bomo koroški Slovenci še vnaprej in še bolj zagriženo vodili borbo proti vsem, ki skušajo razbiti enotnost našega ljudstva, proti vsem, ki so proti demokratični skupnosti slovenskega in avstrijskega delovnega ljudstva. Koroški Slovenci in zlasti komunisti slovenske narodnosti se se ne borijo proti KPA, temveč nasprotno s svojo borbo proti reakciji, pa tudi proti vsem revizionističnim in kontrarevolucionarnim elementom doprinašajo svoj delež k moralno-politični učvrstitvi naprednega gibanja v Avstriji in v dobro mednarodnega revolucionarnega gibanja.

Po širnem svetu

Peking. Glavni štab Ljudske armade poroča, da živi v do srede julija osvobojenih pokrajinah Kitajske 279,2 milijonov ljudi. Od teh je bilo v bojih zadnjih 12 mesecev osvobojenih 111 milijonov in sicer na pokrajini z 607.000 kvadr. km.

Ljudska armada trenutno nadzoruje najpomembnejše industrijske pokrajine, 21 od 36 pokrajinskih glavnih mest, 12 velikih pristanišč in 80 odstotkov železniške proge. V zadnjih 12 mesecih je zaplenila tudi ogromne količine amerišgega in kanadskega vojnega materiala in sicer 38.166 topov, 165.000 brzostreljk, 825 zaklopnih vozil in tankov, 11.500 kamionov, 121 letal in več kot en milijon pušk ter velike količine municije.

Tudi orožje ne bo zadržalo krize

New York, TASS. V radijskem govoru v New York-u je izjavil Henry Wallace, da militaristična zunanja politika Združenih držav Amerike pospešuje krizo.

„Mi z orožjem ne moremo zadržati krizo. Če svetu res hočemo pomagati, da s tem tudi sami sebi pomagamo, potem moramo v okviru OZN takoj ustanoviti mednaroden sklad, ki naj bi stopil na mesto potratnih izdatkov, ki jih trenutno dajemo za oborožitev drugih držav.“

Wallace je zahteval takojšen pričetek s pogajanji s Sovjetsko zvezo, Vzhodno Evropo in Kitajsko ter da v te države takoj pošljejo trgovske delegacije. Ako pa bi Združene države Amerike ne ukrenile odločnih, pozitivnih ukrepov, da ustvarjajo cvetoč, miroljuben svet, in če ne nastopijo učinkovito proti rastoči brezposelnosti, potem bi prišli časi, s katerimi v primeri je bila gospodarska oslabitev pred 20 leti samo otročarija.

Wallace je tudi grajal namero Trumana, ki hoče za oborožitev zapadne Evrope izdati skoraj 1,5 milijarde dolarjev, ter izjavil, da Združene države Amerike s svojo trenutno politiko prezirajo zahteve časa.

Natconalni svet ameriško-sovjetskega prijateljstva proti ratifikaciji atlantskega pakta

New York, (TASS). Nacionalni svet ameriško-sovjetskega prijateljstva je objavil izjavo ob ratifikaciji atlantskega pakta v amerišgem senatu. Prvikrat v zgodovini ZDA — je rečeno v izjavi — smo se obvezali, da bomo sodelovali v mirnem času v neki vojaški zvezi. Taka zveza, naperjena proti Sovjetski zvezi in državam ljudskih demokracij, ovira vzpostavitev normalnih odnosov in razvoj trgovine s temi državami. Najvažnejša tržišča, ki so tako potrebna za izvoz ZDA, žrtvujemo zaradi vojaške zveze. Z ratifikacijo pakta kongres in senat nalagata amerišgemu ljudstvu za prihodnjih 20 let breme oboroževanja polovice sveta proti drugi polovici. Oboroževanje zapadne Evrope in ZDA lahko dovede samo do gospodarskega zloma vseh 12 udeleženk pakta.

Ne potrebujemo vašega orožja

Na dan obiska amerišgih vojaških poveljnikov na Dunaju v nedeljo je govoril na veliki ljudski veselici, ki jo je priredila dunajska „Volksstimme“, narodni svetnik Koplenig, ki je med drugim dejal: „Kar naše ljudstvo potrebuje, kar potrebujejo in hočejo vsa ljudstva, to je mir. Zato kličemo amerišgim generalom:

Pojdite domov, ne potrebujemo vašega orožja! Avstrija je bila dovoljkrat igrača za tuje koristi in noče nikdar več postati taka igrača! Prizanesite nam z vašim orožjem in vašim vojnim hujskaštvom! Naš današnji praznik naj je manifestacija za mir, za prijateljstvo in razumevanje med narodi, demonstracija proti vsem, ki sanjajo o novi vojni.“

Proti obisku amerišgih generalov je bila tudi večja demonstracija žena in mladine pred hotelom Bristol, da je morala nastopiti policija. Prav tako je bila vsa dolga cesta iz Tullna na Dunaj polna lepakov v angleškem jeziku z napisi: **„Bradley, izginite, tu ni dela za vas!“**, zaradi česar so se generali ceste raje izognili in se peljali s posebnim vlakom na Dunaj.

JAVNA ZBOROVANJA

V nedeljo, dne 14. 8. 1949 ob 10. uri dopoldne bo pri Odrajcu v Bilčovsu javno zborovanje Demokratične fronte delovnega ljudstva.

Referent dr. Mirt Zwitter

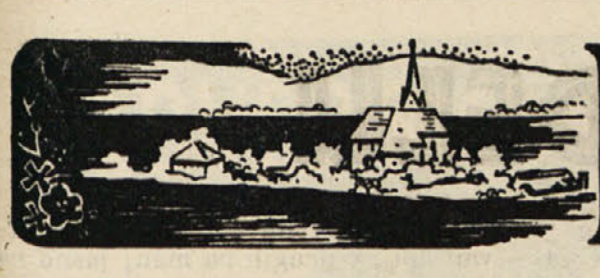

Po naši zemlji

Naša mladina pomaga pri Koleniku

V hriboviti Šmarjeti pri Pliberku je kmetija pri Koleniku, Kolenikova družina se je in se z napornim delom krepko bori s svojo trdo zemljo na strmih njivah in travnikih za zdrav in tečen vsakdanji kruh, za domačo pijačo in skrbi za krave, ki dajejo mleko in teleta ter za voli, ki se skupno mučijo in pot. z oračem. ki potrpežljivo in vztrajno vlečejo oralo in brano ter vozove, naložene s senom ali otavo. Vsi skupaj ljudje in živina skrbijo za zaloge v shrambi in na skednju. Skrbna mati uravnava gospodarstvo, pomaga ji teta Treza in sinovi krepko primejo za delo. Princip za uspešno gospodarstvo je delo. Za počitek je le malo časa. Na vse zgodaj, ko sonce vrže svoje zlate žarke čez Ditmarjev in Mozolov vrh, že začnejo migati in brez prestanka, čez vroči dan, do poznega večera.

Vsled pridnosti in delavnosti Kolenikovi družini najpotrebnejšega ni manjkalo. Če bo vse po sreči, bomo že še kaj imeli, tako so si mislili. Tudi Pavlej, čebelar, lovec in za vsako delo spreten, ki je stanoval v bajti pri Koleniku, je imel vsega za potrebo, pa njegova žena Mojcka ter trije mali fantički niso trpeli pomanjkanja.

Ali, kakor v življenju ni ničesar stalnega, zlo in nesreča ne počiva. In tako se je zgodilo. Lepega dne, 4. junija opoldne, ob najlepšem sončnem dnevu se je nenadoma pokazal rdeči petelin iznad strehe gospodarskega poslopja. Iz neznanega vzroka je nastal ogenj in v trenutkih je bilo gospodarsko poslopje v plamenih. Čeprav so bili domači na mestu in so sosedje Šmarječani na mah pustili svoje delo, kakor Mohoborov Anza, Jurijev Zep s svojimi delavci in vsi drugi in tekli na pomoč, niso mogli rešiti ničesar, komaj so spravili še živino na prosto. Silno hitro se je ogenj razširil na hišo in Pavlejevo bajto in pogorelo je vse do tal z inventarjem in vsemi zalogami.

Kaj sedaj? Obupen je bil pogled na črne ostanke zogljenih tramov in kar groza te je obšla, posebno na večer in ponoči. Težko prizad. Kolenikovi so razmišljali, kaj naj bi ukrenili. Ali bi vse skupaj pustili in šli, kajti nahajali so se pred težko nalogo. Toda ne, postavili bomo nova poslopja in nov dom, to je bil sklep, Za prvo silo so priskočili sosedje na pomoč. Prevzeli so živino in tudi drugače so z najnujnejšim pomagali za prvo pomoč. Niso pustili Kolenikovih v nesreči osamljene in tako pokazali svoj socialni čut. In če prideš te dni h Koleniku, kar mrgoli delavcev, zidarjev in stavbenikov, do dvajset jih je včasih, ki delajo mnogovrstna stavbena in zidarska dela.

Med temi dvajsetimi ljudmi je stalno po več ali manj naših mladincev, ki se po nekoliko dnevih menjavajo in se v zavesti naše skupnosti in slovenske solidarnosti stavijo prostovoljno na razpolago in pomagajo, kjer morejo in kjer je potrebno. Med mladinci, ki prihajajo na delo, so po veliki večini naši na počitnicah se nahajajoči študentje. Zelo koristno izrabijo čas in pozna se, kjer pomagajo. Pomagajo pri sekanju in spravljanju lesa. Nekateri strežejo pri žagi jarmenici ki jo je mojster Potočnik postavil na lice mesta. Drugi ravnajo deske in obžagan stavbeni les in ga spravljajo na prostor, kamor spada. Popravili so pot, da morejo k hiši navoziti potrebni material, nalagajo pesek, opeko in apno, mešajo malto in mnogo drugega, kjer je potrebno. Neprenehoma jih kličejo poklicni delavci, da bi kateri kje pomagal, na primer Petrov Franc, ki se muči s kakšno bruno, ali Kosov Toma, da mu pomagajo prežagati ali očrtati kakšen les. Ves dan so vztrajno pri delu, včasih je naporno in hudo in sonce neusmiljeno žge. Le polagoma lega večerni mrak na šmarješke hribe in mlad. se utrujeni vlegajo k počitku zadovoljni, da so ta dan naredili nekaj koristnega. Zgodaj zjutraj pa se delo prične spet znova ter pomagajo še pri kmetijstvu, ker dela se je naenkrat nakopičilo ogromno, košnja, žetev ajdova setev in to vse poleg skrbi ob gradnji poslopij.

Tako naši mladinci prostovoljno izpolnjujejo naloge nasproti skupnosti in v teh dnevih izdatno pomagajo težko prizadeti Kolenikovi družini. Taka je in taka naj bo naša slovenska mladina, kajti ta akcija je napravila na vso okolico ugoden vtis.

Z združenimi močmi in napori, pod vodstvom mojstra Potočnika in Kuhleja, napreduje delo za izgraditev novih poslopij, že vežejo podstrešje in ostrešje in kmalu bodo pripeli „pušeljc“ na vrh ostrešja.

Na Vrbsko jezero in na igro v Št. Ilj

Naša mladina je imela prekrasno poletno nedeljo, dne 31. julija t. l., svoj drugi večji izlet. To pot ne na visoke planine, temveč na zeleno modro se lesketajoče in lahno se valujoče Vrbsko jezero. Letošnjo toplo poletje privabljajo jezera vse polno nedeljskih izletnikov in mnogo letoviščarjev, ki se prepuščajo blagodejnemu vplivu vode, sonca in zraka. Mnogo jih je, delavcev in nameščencev, ki so vse leto štedili in si pritrgovali od najpotrebnejšega, da so si prihranili nekaj denarja, da si morejo privoščiti nekaj dni oddiha ter duševnega in telesnega okrepčila na jezeru, pri natančnem vsakodnevnem preračunovanju izdatkov, ker dalеč njihovi prihranki ne sežejo. So pa tudi ljudje, ki imajo denar na račun delovnega ljudstva in ki imajo čas in si lahko neomejeno privoščijo vse užitke, ki jih nudi razkošno življenje letovišč, o katerih množica slabo plačanega delovnega ljudstva in zaradi velike draginje ne more niti sanjati o ogromnih brezskrbno razmetanih vsotah noč za nočjo v barih za sekte, šampanjce, jestvine . . .

Ta tipična razlika je mogoča samo v gospodarskem sistemu, kjer denar priteka v žepe nekaterih brez truda in dela, ki je zgrajen na izkoriščanju gospodarsko slabejšega po gospodarsko močnejšem.

Našega izleta se je udeležila kmečka delovna mladina predvsem iz Loga vesi in okolice. Prihitela pa je tudi mladina iz Podjune in, kakor samo ob sebi umevno, ni manjkalo tudi naših študentov. Cilj našega izleta je bil v Spodnji Loga vesi pri tov. Černicu. Nad tri ure smo se tamkaj zadržali in le prekmalu so minule. Užitek je bil zares prekrasen. Nismo se mogli nasititi razgleda po jezeru v lepem tihem popoldnevu. Prijetno kopanje, nekateri med nami so tudi prav dobri plavači, kjer smo se oprali prahu in znoja. nas je silno posvežilo in stopnjevalo naše razpoloženje. Kmalu je naša slovenska pesem zadonela iz mladih grl in odmevala daleč naokoli. Da, odmevala je naša večno lepa pesem preko šepetajočih valov Vrbskega jezera, naša pesem, ki ne sme in na tej lepi zemlji tudi nikoli ne bo utihnila, ker „čujte gore in bregovi, da sinovi Slave smo“.

Nato so prispeli igralci Slovenskega prosvetnega društva iz Št. Janža, ki so šli gostovat v Št. Ilj. Tudi mi smo se napotili v Št. Ilj, kjer smo v društveni dvorani prisostvovali prosvetno - kulturni prireditvi. Št. janški igralci so pred številno zbranim občinstvom igrali „Svet brez sovraštva“, O uprizoritvi te igre je naš list že večkr. pisal, omenimo samo, da so tudi v Št. Ilju igrali zelo dobro in je igra napravila na vse navzoče globok utis. Gledalci niso štedili z navdušenim odobravanjem in ploskanjem. Med odmori so igrali škofiški tamburaši in peli naši študentje.

Kot govornik je v imenu Slovenske prosvetne zveze nastopil tovariš Maks Kakl. V svojem temperamentnem govoru je uvodoma pozdravil igralce iz Št. Janža, tambur. iz Škofič, študente in vse navzoče ter poudaril, da imamo po dolgem času danes spet slovensko igro v Št. Ilju. Nato je orisal borbo slovenskega ljudstva na Koroškem za svoj narodni obstoj, za njegove že stoletja mu kratene narodne, socialne, kulturne in gospodarske pravice. Naša borba ni šele od danes, ampak traja že stoletja preko Matija Majerja-Ziljskega, Andreja Einspielerja do Grafenauerja, preko prve svetovne vojne in fašističnega krvavega in nasilnega iztrebljenja našega ljudstva. Mnogo težkih in obupnih časov je zapisanih v naši zgodovini. Vse nasilje, ponižanje in preganjanje pa ni uničilo v narodu volje do življenja in če vse vihar razdjal, narod je vedno stal. To nam govori naša narodna zgodovina, narodnoosvobodilna borba in klic neštetih, ki so za narod žrtvovali svoje življenje: „O jaz ne spim, le čakam vas in čakam čas, da gremo z brati čez Št. Vid, med naše brate Ziljo pit.“

Zbrano ljudstvo je z navdušenim vzklikanjem in odobravanjem nagradilo tovariša Kakla za njegove na razum in srce segajoče besede.

Dobro uspelo prireditev so s pesmijo zaključili naši študentje.

Slovenska prosvetna zveza naznanja

V nedeljo, dne 14. 8. 1949 ob 16. uri pri „Marici“ v Logi vesi občni zbor SPD „Svoboda“.

V ponedeljek, dne 15. 8. 1949 ob 11.30 uri v kinodvorani v Železni Kapli igra „Kralj na Betajnovi“. Nastopijo tudi študentje s svojim pevskim zborom.

M. ILJIN

POVEST O VELIKEM NAČRTU

Ne, ne poznamo ga. Nove rove odpiramo kar na slepo, ne da bi prej raziskali plasti premoga in dognali, kako daleč sega ta plast in če ima povsod zadostno debelino. Prav tako je z železom. Še pred nekaj leti nismo vedeli, da imamo na Doljnjem Povolžju železo. Tam zdaj gradimo veliko tovarno za metalurgijo Kopersk. Ta tovarna nam bo dala 650 tisoč ton železa na leto.

Isto je z nafto. Nedavno je profesor Preobraženski našel nafto tam, kjer se ni prej nihče domislil, da bi jo iskal — 40 kilometrov od Perma. Naši učenjaki trdijo, da se ležišča nafte raztezajo bržčas po vsem prostoru od Volge do Urala. Skratka, treba je povsod zabijati v zemeljsko skorjo poskusne vrtalne svedre. To se že dela. Na mnogih krajih stoje na zemlji jekleni, dolgonogi velikani. To so „stojala“ za vrtalne svedre. Jekleni in demantni svedri vrtajo zemljo, dolbejo kamen in prebijajo do bogastev, ki so skrita na desetine in stotine pod „pusto“, ničvredno kamenino.

3. Vsak učenec mora biti raziskovalec

Vsak učenec sanja o potovanjih v daljnje kraje — v Afriko, v Ameriko, v Indijo. Toda čemu bi potovali tako daleč? Ali poznate kraj, ki v njem živite? Moreti li povedati, ali so v vašem kraju šotišča, stavbni les, apnenec, fosforit, opečna in lončna glina, stavbni pesek? Tega gotovo ne veste.

Prvo potovanje, ki ga morete napraviti, je, da se razgledate po bližnji okolici vašega mesta ali vaše vasi. Prirejajte odprave, sestavljate podrobne zemljevide. Na teh zemljevidih zaznamujte vse, kar bi utegnilo koristiti petletki. Prosite starejše tovariše in učitelje, naj vam pomagajo in naj vam pokažejo, kako določamo rude. Saj še ne znate opazovati. Bržčas ne razlikujete koščka rude od navad. kamna. Raziskovalec pa mora to znati. Celo knjig je malo, ki bi o tem govorile. Tu je pač treba, da opazujete in iščete. Vidite, da dežela, ki v njej živite, še ni odkrita. Odkrijte jo!

TRETJE POGLAVJE

ZAVOJEVALCI SVOJE DEŽELE

1. Zavojevalci svoje dežele

Takoj za odredi raziskovalcev gre armada zavojevalcev, armada delavcev. Kaj pa hočejo zavojevati? Zavojevati nameravajo svojo deželo.

Ali jo je treba zavojevati? Ali ni dežela, ki v njej živimo naša?

Ne ni naša. Le vprašajte učene ljudi. Ti vam bodo povedali, da je pri nas še mnogo neosvojene zemlje, neosvojenih gozdov in step. Kaj pa se to pravi „neosvojen“? Kaj je to „svoj“?

Ali moremo reci, da smo osvojili neobljudene stepe? Ali moremo imenovati Jakucijo osvojeno zemljo? Jakucija je ogromna dežela, je petina naše Zveze. In koliko ljudi živi tam? 280.000. V vsej Jakuciji je toliko prebivalcev, kolikor v nekaj ulicah Leningrada ali Moskve! V Jakuciji se raztezajo nepregledni gozdovi. Vsako leto uničijo požari tam na tisoče hektarje gozda.

V Jakuciji imamo premog, železo, srebro, svinec in zlato.

Toda ta premog, ki leži nedotaknjen pod zemljo, ni še nikogar last. Tudi gozd, ki ga ne sekamo in ne varujemo pred požari, ni last nikogar. To vse bo naše, če bomo hoteli, ali do danes je vse to brez lastnika.

Naše štepe bodo zares naše šeletedaj, ko pridejo tja naše kolone traktorjev in ko bomo orali tisočletno ledino. Zdaj pa še niso naše.

Odkriti in zavojevati moramo deželo, ki v njej živimo. Ta dežela je ogromna. Devet tisoč kilometrov z zahoda na vzhod. štiri in pol tisoč s severa na jug. Vrhojansk je najmrzlejša točka zemlje, tam pade toplina včasih na sedemdeset stopinj pod ničlo. V Samarkandu pa je tropska vročina, poleti je tam tako vroče kakor v Afriki ob izvirih Nila. Na severu sneg in ledovje, na jugu palme. Tako velika je fronta, ki se moramo na njej boriti.

(Dalje)

ŽENA V BORBI IN DELU

IVA FAKINOVA - LJUDSKA UČITELJICA

Preska je majhna vas v okolici Ljubljane, glavnega mesta Slovenije. Med narodnoosvobodilno vojno je v njej trdo gospodaril okupator — Nemec. Otroci, kolikor jih ni bilo izseljenih, so morali posečati nemško šolo. Štiri leta jih je zastrupljal jezik tujca, ki je smrtno sovražil njihov rod in govorico. Po osvoboditvi pa je oblast ljudstva izpremenila osnovno šolo v sedemletko. V šolo so se spet vrnili slovenski učitelji in za upraviteljico šole je bila določena Iva Fakinova.

Ivi Fakinovi so leta okupacije zarezala v obraz globoko gubo in čisto pobelila lasje. Saj je prestala toliko hudega. Z družino jo je okupator izgnal na Hrvatsko — pod Fruško goro. Trije izmed štirih otrok so se borili v partizanih. Bila je nanje ponosna, toda kot mati se je zanje tudi bala. Zdaj ta, zdaj oni ji je prinesel vest; tvoj otrok je padel . . . tvoj otrok je ujet . . . Videli so, kako ga je okupator strašno mučil . . . Vse to so bili poleg drug. strahot, ki jih je prestajala, hudi udarci za njeno srce, ki pa so se končno k sreči pokazali za pretirane, kajti vsi njeni otroci so se po osvoboditvi vrnili.

In vrnili so se tudi otroci v šolo v Preski. Nekateri so prišli naravnost iz partizanov, drugi iz internacije in prišli so tudi tisti, ki so obiskovali nemško šolo. Ob prvem srečanju je bilo vsem nekam nerodno. Otroci so se zavedali, da so med okupacijo z učenjem hudo zaostali, učiteljica pa je razmišljala, kako bi jim čim prej nadomestila manjkajoče znanje, da bodo lahko nadaljevali z učenjem. Toda zadrega je trajala le nekaj trenutkov. Ko je učiteljica izpregovorila, je njen glas zazvenel tako iskreno in tako domače, da je bilo vsem, kakor da niso v šoli, temveč doma in se z njimi pogovarja njihova mati, ki jih razume in jim hoče pomagati . . .

Enak občutek so imeli tudi učenci prvega razreda, ko je Fakinova vstopila med nje in jim povedala: „Jaz bom vaša razredničarka.“

„Naša učiteljica je tako dobra in prijazna“, — je pripovedovala doma mala Metka vsa navdušena, — „kar k nam na klop se vsede in če kateri česa ne razume, pravi, kar brez strahu pridi k meni, vse ti bom rada še enkrat podrobno razložila.“

Metkin oče dela v tovarni celuloze, ki se nahaja v bližini. Ko so se nekaj dni pozneje v tovarni na sindikalnem sestanku pomenkovali o organiziranju izobraževalnega tečaja za delavce, se je Metkin oče spomnil učiteljice Fakinove . . . „Ona bi bila najpripravnejša, da vodi naš tečaj“, je predlagal.

Zvečer je potrkal na njena vrata. Začud. je dvig. glavo iznad zvezkov in se zazrla v čokatega moža, oblečenega v zaprašeno, z oljnatimi madeži zamazano delovno obleko. Kar brez ovinka je povedal; „Tovarišica, naši otroci vedo toliko lepega povedati o vas, pa smo na sindikalnem sestanku sklenili, da vi vodite naš izobraževalni tečaj. V stari Jugoslaviji mnogi delavci nismo imeli ne denarja ne časa za šolo. Jaz sem moral v tovarno že z dvanajstimi leti. Danes, ko je delavec tudi nekaj vreden, pa bi radi nadomestili manjkajoče znanje, vsaj kolikor se to da.“

Fakinova je v mislih preletela vse svoje dosedanje obveznosti: Pouk 70 učencev prvega razreda, vse petje na sedemletki, zemljepisni krožki v štirih razredih, delo AFŽ in drugih organizacijah Osvobodilne fronte, vodstvo dveh pevskih zborov, organizacija vseh proslav in prireditev, sodelovanje pri vseh akcijah, skrb za dve knjižnici, ki jih je sama ustanovila . . .

„No“, je zategnil delavec, ker je njen molk trajal dolgo, „morda ste preveč zaposleni?“

Nasmehnila se mu je in mu segla v razkavo dlan. „Časa mi res ne ostaja“, je rekla, „vendar ga bom že našla tudi za vas. Z veseljem prevzamem ta tečaj.“

Tako je prevzela še vodstvo izobraževalnega tečaja, ki ga je posečalo nad 100 učencev — delavcev in nameščencev tovarne iz Medvod.

Metkin oče, petdesetletni tovarniški delavec ni izostal še nobeno uro in je bil njen najboljši učenec. Včasih je po pouku še malo osal, da sta se pomenila o tem in onem, kar so važnega pisali listi.

Njena miza v razredu je vedno polna rož. V različnih lončkih in kozarcih je pestro cvetje, ki ga ji vsak dan prinašajo otroci, kot najpreprostejši in najzgovornejši dokaz svoje ljubezni. Saj jo imajo v resnici tako radi, ona pa ima rada otroke, kajti šele danes, v novi družbeni stvarnosti čuti z vsem srcem, da je njeno delo dobilo svoj pravi pomen in namen, danes šele more in sme biti resnič, učiteljica, kakor je sanjarila o svojem poklicu že kot otrok — res prava ljudska učiteljica.

Leta 1948 je Prezidij Ljudske skupščine FLRJ za posebno zaslugo pri delu odlikoval 1182 delavcev različnih strok. Med nagrajenci je bila tudi Iva Fakinova, učiteljica na sedemletki v Preski pri Medvodah, ki je edina med prosvetnimi delavci in tretja v vsej državi prejela za svoje delo visoko priznanje — Red dela I. stopnje.

Ko je prejela visoko odlikovanje, je preprosto rekla: „Saj res ne vem, s čim sem si ga zaslužila. Storila sem vendar samo svojo dolžnost. Vesela pa sem priznanja zato, ker je to priznanje vsemu učiteljskemu poklicu in učiteljskemu delu na vasi.“

Žene v ljudskih demokracijah

Zgodovina jasno uči, da je enakopravnost žena neločljivo povezana z razvojem demokracije v vsaki državi. Kljub temu da v zapadnih kapitalističnih državah poudarjajo, da so napredni, dejstva sama kažejo drugače. V Angliji imajo žene že 81 let volivno pravico in formalno enakopravnost, vendar pa so njene plače za 50 do 55 odstotkov nižje od moških delavcev. V Združenih državah Amerike je samo 9 žena članov Kongresa od vseh 435 članov in mezde žena v Združenih državah Amerike so za 15 do 20 odstotkov nižje od mezd moža. Na Norveškem je samo 7 žen v parlamentu. Mezde žena pa so tam za 2 do 3 krat nižje od plače mož. V Franciji temelji še danes družinsko pravo na Napoleonovem zakonu, po katerem lahko mož prepove delati svoji ženi. V Švici so mezde za 40 odstotkov nižje, Finska še danes nima zakona o družinskem dopustu in podpore pri porodih prejemajo samo najslabše socialno stoječe žene. Današnja grška vlada odklanja ženam še vedno vse pravice, celo več, izpostavljene so mučenju po koncentracijskih taboriščih in jetnišnicah.

Približno tak položaj je vladal v razdobju med obema svotovn. vojnama v državah ljudske demokracije. Razlika med posameznimi državami je bila samo na tem, da so krivice prihajale v nekaterih državah bolj, v drugih pa manj jasno na dan.

Po osvoboditvi so se te razmere v tem pogledu v državah ljudske demokracije temeljito spremenile. Enakopravnost žena ni samo prazna beseda zakona, temveč tudi dejansko uresničuje v vseh panogah javnega življenja. Žene imajo isto plačo kot možje, država skrbi za varstvo materinstva, zagotavlja plačan dopust v dobi nosečnosti, podporo pri porodu, vdove dobivajo pokojnino, organizirana je široka zdravniška mreža, kjer se žene brezplačno zdravijo, povsod so številne posvetovalnice za matere, otroške jasli in vrtci. Ženam so odprti vsi poklici in so v pravem pomenu besede popolnoma enakopravne možu v vseh panogah javnega življenja. Žene imajo svoje predstavnice v parlamentih imajo ženske organizacije, v katerih so združene najbolj zavedne in napredne državljanke, kot v Jugoslaviji Antifašistična fronta žena, v Sovjetski zvezi Antifašistična zveza žena, na Poljskem Lega žen ter podobno na Češkoslovaškem, v Bolgariji in Madžarskem. Danes delajo žene v industriji in v uradih, pomagajo pri množičnih organizacijah tako, da lahko rečemo, da je žena, ki je bila nekdaj samo tih in skromen varuh družinskega ognjišča, povsem spremenila svojo vlogo.

Danes so postale žene gonilna sila novega družbenega reda po vseh državah ljudske demokracije.

O LIKANJU

Dobro oprano perilo in osnažena obleka dobi svojo pravo obliko, če je lepo in pravilno zlikana. Razen tega pa zlasti perilo z likanjem obenem tudi razkužimo.

Ker so kosi našega perila in obleke različni, zato je tudi način likanja drugačen.

Za vsako likanje pripravimo mizo ali primerno desko, ki naj bo gladka (nikdar polirana) in primerno visoka. V nekaterih gospodinjst. imajo tudi posebna stojala oziroma mizice, kjer se višina deske primerno uravnava, tako da lahko likamo tudi sede. Na ta način počivajo zlasti noge in delo je ravno tako v redu opravljeno.

Desko pregrnemo najprej s primerno mehko podlago in nato za belo perilo s snažnim belim prtičem, pri barvastem pa lahko uporabimo kaj temnejšega. Pripravimo si tudi posodo **s snažno vodo** in čisto cunjico, če bi bilo potrebno kaj navlažiti, zlasti gubice, ki se pri likanju tako rade narede.

Likalnik je najboljši električen. Likanje z njim je praktično in snažno. Paziti pa moramo, da se ne dotaknemo stikala z mokrimi rokami, da nas zaradi kratkega stika ne strese. Likalniki na olje so dobri, a ne posebno praktični. Paziti moramo, da so primerno razgreti in da je olje dobro, ker nas že itak pri likanju z oljem boli glava. Zato moramo večkrat zračiti ali pa zlasti poleti likati pri odprtem oknu. Likalnike moramo vedno snažne shraniti (pepel spraznimo) na suhem prostoru. Dobro je, če jih imamo v vrečici poleg ostalih reči, ki jih rabimo pri likanju. Nikakor pa ne smemo imeti likalnikov na štedilniku, kjer se umažejo in železo postane gluho.

(Dalje)

27

PREŽIHOV VORANC:

POŽGANICA

„Živijo Jugoslavija!“

Oborožene patrulje narodnih stražarjev, maloštevilne, v naglici zbrane, so se pojavile, kot bi jih rodila noč, na Prevaljah, v Guštanju, v Mežici in v Črni.

Na perzonale, na duri bajt in kmečkih hiš je potrkal ta klic; ta in ona vrata so se takoj viharno odprla, druga so se odprla samo na rahlo in prisluhnila . . ., a mnogo je bilo vrat, ki so ostala gluha in zaprta . . .

„Živijo Jugoslavija!“

Štirje bivši župani, ki so se prve dni poskrili, so se prebudili pod sunki puškinih kopit. Na štirih občinskih hišah so nemški napisi in cesarski orli z ropotom popadali v cestno blato, ogromne slovenske trobojnice so zavihrale z občinskih domov, s cerkvenih lin, z oken in streh drugih hiš.

„Dol Avstrija! Živela Jugoslavija!“

Repežev Rok je s puško dirjal skozi Mežico kakor veter, ki nov vihar oznanja; na soldaški kapi mu je vihrala pentlja s slovensko trobojnico — a poleg nje tudi rdeč trak . . .

„Živijo Jugoslavija!“

Za njim je dirjal Naraglavški Anzuh; ta si je okrog soldaške kape ovil širok rdeč trak.

„Poglejte, rdeče barve nosijo . . .“ je zašepetalo iz perzonalov. Marsikatere duri, prej le rahlo odrinjene, so se začele zdaj odpirati na stežaj.

Tretjina narodnih stražarjev je poleg slovenskih znakov nosila tudi rdeče znake.

„Zakaj pa nosiš ta krvavi znak?“ je vodja patrulje, praporščak Požeg, strogo in mrko vprašal Naraglavca.

Anzuh ga je pogledal s tujim pogledom, potem pa mu je mahoma zažarelo široko lice, dvignil je kapo visoko v zrak in zavpil s prešernim, silnim glasom:

„Živijo Jugoslavija!“

Komandant Požeg je pogoltnil zadrego, zmajal z glavo in se obrnil v stran.

Razorožitev meščanske garde, zasedba žandarmerijskih postaj, zavzetje občin, razbitje vseh nemških napisov ni moglo zadovoljiti narodnih stražarjev; nekatere skupine so na lastno roko začele vdirati avstrijakantov.

Množica v revirjih in po perzonalih, ki je sprva bila le mrk opazovalec, je začela prihajati na dan. Roke so mahale v pozdrav, majhne slovenske in rdeče zastavice so zavihrale tu in tam. Z bregov in grabnov je pritiskalo ljudstvo v dolino.

„Živijo Jugoslavija!“

Dna doline se je počasi polaščal duh nekega rahlega, previdnega navdušenja:

„Glejte, kaj delajo . . .?“

Popoldne je že pritekel sin gaterista Kotala iz Mušenika, Franci, k Naraglavškemu Anzuhu in rekel:

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4; za vsebino odgovarja: France Košutnik. Tiska: Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.